

Avsändare:
Medborgarrättsrörelsen
Box 21135
100 31 Stockholm
info@mrr.se

Besök oss på: www.mrr.se
Blogg: medborgarratt.wordpress.com

Bli medlem nu! Betala 175 kr till pg 19 69 92-2 för 2009.
(Glöm inte skriva ditt namn och adress)

Föreningsnytt:

Kallelse till stämman 21 april

Styrelsen för Medborgarrättsrörelsen kallar härmed till ordinarie stämman i Stockholm tisdagen den 21 april 2009.

Stämman hålles i Clarion Hotell vid Skanstull i Stockholm (Ringvägen 98).

Vi startar kl 18.

Och inleder med seminarium om grundlagsutredningen.

Juridisk expertis kommer att analysera vad de framförda förslagen betyder för oss medborgare.

Tid för frågor.

Stämman startar kl 19.

Handlingarna finns på sid 12-15 och på hemsidan: www.mrr.se/medlem.

På föredragningslistan:

1. Öppnande
2. Val av stämмоordf och -sekr samt en justerare jämte stämмоordförande

3. Kallelsens godkännande
4. Fastställande av röstlängd
5. Styrelsens årsredovisning
6. Revisorernas berättelse
7. Fastställande av resultat- och balansräkning.
8. Styrelsens ansvarsfrihet
9. Val av ordförande (jämna år)
10. Fastställande av antal styrelseledamöter
11. Val av styrelseledamöter
12. Val av två revisorer
13. Val av valberedning
14. Styrelsens förslag och stadgeenligt inkomna motioner
15. Anmälningsärenden
16. Stämmans avslutande

VÄLKOMNA! ♦

Styrelsen

MEDBORGARRÄTT

Medlemstidning för Medborgarrättsrörelsen ♦ Årgång 32

Kallelse till stämman och seminarium

Härmed kallas medlemmarna till ordinarie stämman med Medborgarrättsrörelsen tisdagen den 21 april på Clarion Hotell, Ringvägen 98, Stockholm (Skanstull). ♦

Se baksidan

Grundlagsutredningens slutbetänkande:

Flera små framsteg för ökad medborgarmakt

Sid 2-7, mittuppslaget

Domstolarna och kommunerna får egna kapitel i Grundlagsutredningens förslag. Här syns Regeringsrätten, som håller till i Stenbockska palatset på Riddarholmen i Stockholm.

Ledare: Flera små framsteg för ökad medborgarmakt

Efter nästan fem års arbete så har Grundlagsutredningen lagt fram sitt slutbetänkande. Det är inga stora, revolutionerande förändringar. Här finns inga likheter med dramatiken 1809 eller 1974, då Regeringsformen skrevs om i grunden.

Det handlar istället om en rad mindre ändringar.

När jag träffade en av de tongivande ledamöterna i Grundlagsutredningen, Henrik von Sydow (M), var han ändå nöjd med slutprodukten. På mina invändningar om att detta är alldeles för lite, slog han ut med armarna och sa: "Ja, en sak är klar. Hade jag fått skriva om grundlagen själv hade det sett anorlunda ut!" Detta är en kompromiss som sju riksdagspartier står bakom.

Mer oberoende domare

Han menar att förslaget trots allt innehåller viktiga byggstenar för förstärkt medborgarrätt och ökat rättsskydd.

Henrik von Sydow pekade särskilt ut att **beredningen vid tillsättning av högre domare** nu flyttas från politikerna i regeringen till en särskild nämnd som kommer att domineras av jurister. Regeringen har att utse domare bland de kandidater som nämnden nominerar. Det gör att domarkåren kommer att

bli mer oberoende av politiska kontakter och att Sverige därmed bättre kommer att uppfylla det som är grunden i en rättsstat: oberoende domstolar.

Stärkt rättsskydd

Ett annat viktigt förslag är borttagandet av **uppenbarhetsrekvisitet**. Det betyder att domstolar kan åsidosätta varje riksdagsbeslut som strider mot grundlagen.

Utredningen föreslår också krav på att rättegångar ska vara rättvisa och **ske inom skälig tid** skrivs in i svensk grundlag. Dessa krav finns i Europakonventionen, och är ett av de vanligaste skälen till att Sverige blivit fällt: våra domstolsprocesser drar ut på tiden så att rättvisa inte skipas.

Dessa förändringar stärker medborgarnas möjligheter att få rätt mot politiker och myndigheter.

Folkomröstningar

Man föreslår också att medborgarna i en kommun ska kunna tvinga fram folkomröstning via folkinitiativ. Det är bra. Men motsvarigheten införs inte på riksnivå. Av någon anledning ska medborgare inte kunna överpröva riksdagens beslut i folkomröstningar. Svagt.

Egendomsskydd

Utredningen föreslår att egendoms-skyddet i grundlagen förstärks genom att "full ersättning" ska utgå vid expropriation, och vid rådighetsinskränningar (alltså statliga krav på ägaren som inskränker äganderätten, ex natur- och kulturresevat, biotopskydd) ska ersättningsrätt tydliggöras i lag, så att dagens oklarheter blir mindre oklara. Frågan är om det är tillräckligt.

Ingen författningsdomstol

Grundlagsutredningen föreslår alltså inga stora och omvälvande förändringar, som exempelvis en Författningsdomstol.

Medborgarrättsrörelsen kan naturligtvis inte vara nöjd med att utredningen vägrar föreslå en Författningsdomstol. Det är också ett fattigdomsbevis att utredarna när det gäller personval till riksdagen bara föreslår en sänkning av spärren från 8 till 5 procent av partiets röster, istället för borttagande av spärren.

Även om vi ska vara glada över det lilla, och att det sker i rätt riktning—måste vi försöka förstärka förslagen i riktning mot ökad medborgarrätt. ♦

Dick Erixon
ordförande

Redaktionsruta

Redaktör och ansvarig utgivare:
Dick Erixon

Detta nummer trycktes i februari 2009.

Tidningen utkommer med fyra nummer per år

Tryckeri: LiTa Distribution AB.

ISSN 0283-9555

MEDBORGARRÄTT är medlemstidning för Medborgarrättsrörelsen Friheten i Sverige, MRR. Utgivningen startade 1978.

Prenumeration: 100 kr/år

Lösnummer: 40 kr

Ur innehållet

TEMA: GRUNDLAG

Ledare: Flera små framsteg 2-3

Summering: En reformerad grundlag 4-5

Utredningen får ris och ros i pressen 6-7

Marx mot Locke om rättigheter 8-9

DEBATT & ANNAT

Recension: Är Sverige en rättsstat? 10-11

Styrelsens verksamhetsberättelse 12-13

Stadgarna lyder som följer 14-15

Föreningsaktuellt: kallelse till stämma 16

Summering av Grundlagsutredningen:

De viktigaste förslagen

Hela Grundlagsutredningen (SOU 2008:125) är på 924 sidor. Här följer en kort summering av de viktigaste förslagen.

På presskonferens redogjorde utredningens ordförande Per Unckel för några av de ändringar utredningen föreslår:

- Personvalsspärren i riksdagsvalet sänks från 8 till 5 procent av partiets väljare i valkretsen.
- Riksdagsvalet tidigareläggs från tredje till andra söndagen i september.
- Kommunal folkomröstning skall genomföras om tio procent av medborgarna så begär.
- Kommunal möjlighet till nyval införs.
- Obligatorisk omröstning om statsminister efter varje val, även om sittande regering har fortsatt majoritet.
- KU ska få rätt till alla handlingar man begär. Alla riksdagsutskott får ansvar att granska och kontrollera.
- Rättsskipningen får ett eget kapitel.
- Högre domare ska nomineras av nämnd, varav regeringen väljer en.
- Uppenbarhetsrekvisitet tas bort.
- Ingen författningsdomstol införs.
- Lagrådet ska stärkas. Lagförslag "skall" granskas innan regeringen lägger dem till riksdagen.
- Eget kapitel för kommunerna. Kommunala självstyrelsen tillåts inskränkas och kommunal skatteutjämning införs i grundlagen.

© Thomas Lammeier, dreamstime.com

- Fri- och rättigheter: egendomsskyddet reformeras genom "full ersättning" vid expropriation.
- Integritetsskyddskommitténs förslag bör införas.
- Grundlagen slår fast att Sverige är medlem av Europeiska unionen.

Juridiken i praktiken

Ur Medborgarrättsrörelsens perspektiv är det också intressant att utredningen i svensk grundlag vill införa bestämmelse om att en rättegång ska vara rättvis och ske inom skälig tid.

För den oinvidige kan det verka märkligt. Ska inte rättegångar vara rättvisa? Och ske i skälig tid? Nej, hittills har svenskt rättsväsende inte levt upp till dessa fundamentala villkor för en rättsstat. Utredningen hämtar formulering-

arna från Europakonventionens artikel 6. Det är för brott mot denna artikel som Sverige oftast blivit fälld i Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna.

Tyvärr är det så att Sverige har fina formuleringar i lagstiftningen, men vårt rättssystem förmår inte leva upp till dem i praktiken.

Uppenbarhetsrekvisitet

Hittills har domstolars möjlighet att förklara en av riksdagen beslutad lag som ogiltig därför att den står i strid med grundlagen—det som kallas lagprövning—varit hårt beskuren, eftersom en domstol, eller annat offentligt organ, kunnat vägra att tillämpa en felaktig lag eller förordning **bara** om felet varit uppenbart.

Signalen har varit tydlig: domstolarna ska inte rätta till politiska beslut, även om de strider mot grundlagen.

Om utredningens förslag att avskaffa uppenbarhetsrekvisitet blir verklighet ökar rättstryggheten eftersom domstolar då i alla situationer kan hänvisa till grundlagens medborgerliga rättigheter för att bortse från lag eller förordning som inskränker dessa rättigheter.

Eget kapitel för domstolar

Domstolarna får också råg i ryggen genom att deras särställning tydliggörs i utredningens förslag. Hittills har de blandats samman med förvaltningsmyndigheterna, vilket skapar oklarhet om domstolars ställning.

Förvaltningsmyndigheter är underställda regeringen och politiken. De ska göra som de blir tillsagda.

Domstolar däremot är grundlagens och medborgarnas väktare. De ska granska regeringen och politiken, så att dessa inte fattar beslut som inskränker medborgarnas fri- och rättigheter enligt grundlagen och Europakonventionen.

Om domstolar börjar bli betraktade som förvaltningsmyndigheter förlorar de sin integritet. Man kan mistänka att det var syftet med 1974 års Regeringsform. Den nu aktuella Grundlagsutredningen rättar till denna brist genom att tilldela domstolarna ett eget kapitel.

Medborgarnas grundlag

I MRR:s öppna brev till Grundlagsutredningen (2007) betonade vi att grundlagen inte bara får ses som en instruktion till riksdagen, dess politiker och myndigheter. Grundlagen bör tvärtom sätta medborgarna i fokus.

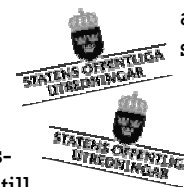
MRR får medhåll av utredningen som skriver: "grundlagen bör vara skriven så att den ska kunna läsas och i sina huvuddrag begripas av alla allmänintresserade medborgare. Grundlagen ska ge upplysning om grunderna för hur vårt land styrs och beskriva det grundläggande rättighetsskyddet. Vi ställer oss bakom dessa utgångspunkter."

För att citera Gustaf Petrén:

"Den statliga organisationen är till för medborgarnas skull, inte tvärtom. Staten äger inte medborgarna, den får inte förfoga över deras liv."

Nu har vi fått förslaget – därmed är det dags för debatten. ♦

Dick Erixon

Citat i pressen:

Både ris och ros till Grundlagsutredningen

När slutbetänkandet "En reformerad grundlag" (SOU 2008:125) lades fram strax före jul, fick det både beröm och kritik. Här ett kort urval bland de första reaktionerna.

MAKTEN ÅT INDIVIDEN

Förslaget om sänkt tröskel för personvalet, från åtta till fem procent, är positivt. Det är olyckligt när det som idag räcker med några hundra partimedlemmar för att i praktiken bestämma vilka kandidater från distriktet som skall röstas in i riksdagen. Spärren för att avancera på listan har visat sig alltför svårforcerad. Sänks den ökar medborgarnas påverkan på bekostnad av partiernas, vilka mer och mer är i färd med att tappa sin gräsrotsprägel. Förhoppningsvis leder det även till att det personliga riksdagsmandatet efterlevs bättre och att partipiskorna inte får samma verkan. Inpiskningen i FRA-frågan är fortfarande i färskt minne ...

Sverige har mycket att lära av andra länder vad gäller maktfördelningen mellan den beslutande, den utövande och den dömande makten. Om utredningens förslag vinner gehör går man dessbättre ifrån ordningen att regeringen utser de domare i Högsta domstolen som ska tolka de lagar som regeringen själv föreslagit. Istället får riksdagen något stärkt makt genom att få beslutsrätten över domarna i HD.

Borås Tidning (18/12 2008)

STARKT JOBBAT

På nästan alla punkter har vänstern sluttit upp bakom den grönbåla reformagen: Rekryteringen av höga domare avpolitiserats. Spärren i personvalet sänks. Lagrådets ställning stärks. En möjlighet till kommunala extraval införs. Det så kallade uppenbarhetskravet tas bort, vilket utökar domstolarnas makt att vägra tillämpa en lag om den står i strid med grundlagen i ett enskilt fall. Forskningens frihet skrivs in i grundlagen.

Den enda betydande segern som s och v kan inteckna är att man har stoppat förslaget om skilda valdagar.

Expressen (18/12 2008)

BRY DIG MER OM GRUNDLAGEN

Ett virrvarr av välmotiverade principer, grundideologi och ren partiegoism brukar styra partiernas hållning i frågor som rör författningen. En så pass central ställning som i USA, eller för den delen Norge, lär dock aldrig vårt lands författning inta.

Men det vore bra om frågor rörande demokratins innehåll och arbetssätt intresserade svenskarna lite mer än de gör nu.

Dala-Demokraten (18/12 2008)

MER ÄN EN LAM ANKA

Min uppfattning är att det stora problemet med 70-talets regeringsform har varit att den varit i stort sett oanvändbar som ett rättsligt dokument. Det har väl att göra med den anda som rådde när grundlagen skrevs: Genom en historiens nitlott lyckades vi inte få till en fungerande konstitution under den upplysningstid då sådana dokument hade bäst grogrund, en konstitution som därefter kunde ha med historiens cementerande kraft fastnat ordentligt i den rättsliga kulturen. På sextio- och sjuttiotalen – när RF togs fram – stod maktindelning och individuella rättigheter inte lika högt i kurs. Och utan medvind för dessa idéer fanns det väl inte så stor vilja att åstadkomma ett konstitutionellt dokument som lade makten för laggranskning hos domstolarna och som gav individer kraftfulla verktyg mot den offentliga makten. De förslag som lagts i går är tydliga steg i rätt riktning.

Mårten Schultz, docent i rättsvetenskap i sin blogg

TUNGT LAGVERK

De borgerliga partierna kan räkna hem en framgång: det blir möjligt för vanliga domstolar att pröva att en lag överensstämmer med grundlagen, det så kallade uppenbarhetsrequisitet tas bort. Också den uppstramade rekryteringen av de högsta domarna - de ska inte längre utses direkt av regeringen - får ses som en eftergift för kritik från borgerligt håll.

Socialdemokraterna kan å andra sidan nöjt konstatera att den gemensamma valdagen för valen till riksdag, landsting och kommuner blir kvar. Denna Erlanderska hörnsten i 1960-talets författningspolitiska

uppgörelse får alltså fortsätta att ge rytm åt det politiska livet. Den rytmen förblir nu med de fyraåriga mandatperioderna tämligen långsam.

Dagens Nyheter (18/12 2008)

DOMSTOLSPAKETET ÄR BÄST

Men nog är det förträffligt att KU jämföras med JO och JK vad gäller rätten att få ut och nagelfara handlingar från regeringskansliet. Särskilt mot bakgrund av granskningen av regeringen Perssons hantering av flodvägskatastrofen och dito inlåsta tsunamiband.

Svenska Dagbladet (18/12 2008)

FÖRSIKTIGT, RENT AV FEKT

Majoritetsval. Författningsdomstol. Skilda valdagar. Bortplockade spärar i personvalet. Tänk om ...

Men inget av detta blir verklighet ... Vad som nu läggs fram är en kompromiss, vad sju riksdagspartier till nöds kan gå med på utifrån sina egna egoistiska utgångspunkter ... Grundlagsutredningen kan inte ens sägas ha levt upp till sin uppgift att "skapa debatt och stimulera det offentliga samtalet om författningspolitiska frågor". Väljarna hade förtjänat mer.

Sydsvenska Dagbladet (18/12 2008)

FÖRÄNDRINGAR PÅ MARGINALEN

Den som till äventyrs hade väntat sig några stora och genomgripande förändringar av det som ibland kallas "världens sämsta grundlag" har all anledning att känna sig besviken. Efter fyra års arbete har grundlagsutredningen landat i att bara fila lite på marginalerna.

Nya Wermlands-Tidningen (18/12)

Krister Thelin:

Marx mot Locke – en överspelad motsättning

Det är föga konstruktivt att gräla om vem som är mäktigast—politiken eller juridiken. Båda har sina roller i en rättsstat.

Politiken har sin fulla rätt att formulera lagar. Men sedan har juridiken i uppgift att avgöra de enskilda målen. Utan att politiker lägger sig i.

Grundlagsutredningen (SOU 2008:125) lade nyligen fram sitt förslag till justeringar i vår konstitutionella ordning. För dem som hoppats på en författningsdomstol var betänkandet förstas en besvikelse. I svensk konsensusanda och god konstitutionell tradition (och under en skicklig ordförande, förefaller det) var kommittén enig. Det finns därför skäl att tro att den fortsatta beredningen bär ända fram.

Borgerliga revolutioner

I Sverige står en politisk vänster mot en borgerlig center-höger som också definierar skiljelinjen på det konstitutionella området. Den förra ser maktindelning och rättslig prövning (*judicial review* eller lagprövning) som ett "juridikens" intrång på "politikens" fält, medan den senare förvaltar en liberal tradition, där individen behöver skyddas mot det allmänna och tillförsäkras vissa grundläggande fri- och rättigheter.

Det senare synsättet speglas i upplysningstiden med sina två "borgerliga"

revolutioner (den amerikanska och den franska) och rättighetskataloger.

En vänster med rötter i marxism och de socialistiska revolutionerna i öster har haft svårare att acceptera detta. Inte ens den universella uppslutningen 1948 bakom FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna har överbryggat denna ideologiska klyfta. Marx står mot Locke.

Oberoende domstolar...

Segt har också motståndet i vårt land varit att godta, att Europadomstolen skulle kunna pröva den svenska (socialdemokratiska) ordningen mot Europakonventionens rättighetskatalog.

Det är nu dags att lysa frid över den konstlade motsättningen mellan "juridik och politik" i Sverige. Kommunismens kollaps och vårt inträde i EU – en politisk handling som tagits i bred partipolitisk samsyn – har för gott begravt motsättningen. Den finns inte längre.

Det är ofrånkomligt att en domstols avgörande ("juridik"), oavsett om det är i Sverige, Luxemburg eller Strasbourg, får politiska konsekvenser på en rad områden. Vilka avgör de enskilda målen. "Juridiken" trumfar "politiken."

...men politiken sätter ramarna

Men samtidigt är det lagen (inklusive grundlagen eller motsvarande rättsakter), vilken politikerna suveränt förfogar över, som sätter gränsen för vad domstolarna i sin tolkning och prövning av de enskilda målen får göra. "Politiken" trumfar "juridiken".

Det är föga konstruktivt att gräla om vem som är mäktigast.

Båda behövs i en rättsstat. Där om borde både vänster och höger i Sverige kunna vara ense. Sedan kan det diskuteras hur den rättsliga kontrollen tekniskt hanteras.

Här har grundlagsutredningen, även om det inte blev en författningsdomstol, dock tagit en del steg i rätt riktning.

Diskussionen försvåras i vårt land också av att skillnad inte görs på "politik" och "partipolitik". I en äldre borgerlig rättssyn, som på sina håll är seglivad, var juridiken per definition "opolitisk", och en justitieminister borde alltså vara "opolitisk". Också i moderna borgerliga regeringar har funnits statsråd som kallats "politiskt oberoende".

Det är naturligtvis nonsens. Ett statsråd kan aldrig vara "opolitiskt". Den verkställande makten, dvs. regeringen, är alltid politisk. Det är poängen med den. Däremot kan ett statsråd förstås vara "partipolitiskt" obundet. Men det är en annan sak.

Lidbom (S) hade rätt

För trettio år sedan skällde de borgerliga på socialdemokraterna för att lagstiftningen "politiserades". Vad de menade var att regerings- och riksdagsmakt använde(s) för att anta lagar som de borgerliga inte gillade. Men (S) var i sin fulla

rätt. Lidbom (som för de borgerliga stod som symbolen för "juridikens politisering") hade rätt och kritikerna fel.

Därmed inte sagt att inte juridiken (och domstolarna) sätter gränser. Men dessa gränser står det politikerna

fritt att försöka flytta. Går vi ur EU – ett beslut som är en politisk handling – försvinner EG-rätten ur domstolarnas arsenal, och ett politiskt beslut kan leda till att Europakonventionen sägs upp. Politikererna har makten över detta. Men så länge reglerna ser ut som de gör, får politikerna också finna sig i att "juridiken" tar dem på allvar. Svårare är det inte. ♦

Krister Thelin

tidigare lagman, statssekreterare i Justitiedepartementet och domare i Internationella krigsförbrytartribunalen i Haag

"Inte ens den universella uppslutningen 1948 bakom FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna har överbryggat denna ideologiska klyfta. Marx står mot Locke."

Recension:

Är Sverige en rättsstat?

Är domstolarna självständiga under lagen? Uppfyller Justitieombudsmannen (JO) sin skyldighet att tillse att myndigheter följer Regeringsformens bud om saklighet och opartiskhet och att de svenska medborgarnas grundläggande fri – och rättigheter inte överträds i den offentliga verksamheten? De frågorna behandlas i ny bok, som Mats Lönnerblad läst.

I *Sverige och rättsstaten på 2000-talet* (Jure Bokförlag, 2008) berör författaren Brita Sundberg-Weitman (född 1934) flera intressanta frågeställningar. Hon vet vad hon talar om. Hon har varit docent i civilrätt vid Stockholms universitet, hovrättsråd i Svea Hovrätt och lagman i Solna tingsrätt.

Tidigare har hon publicerat flera uppmärksammade böcker om Sverige som rättsstat. Mest känd är hon för sin bok *Rättsstaten Åter!* som första gången utkom 1985. Den utgick från ett uttalande om den svenska rättsstaten som riksdagens konstitutionsutskott (KU) hade gjort 1948. Budskapet från henne den gången var att Sverige inte längre svarade mot kriterierna för en rättsstat. Ett förhållande som enligt min uppfattning gäller även i dag.

Som jurist har Brita Sundberg-Weitman en stor tilltro till rättsstatens centrala betydelse för ett anständigt samhälle. Rättsstaten förkroppsligas ju både i formregler och principer. När dessa bryts reagerar hon med rätta. Som i den sk ”Ebbe Carlsson-affären” där byråkrater och en nästan samstämmig journalistkår ansåg

att såväl formregler och principer får vika när så behövs för ett riktigt gott ändamål.

Den gången gällde det goda syftet att finna Olof Palmes mördare. I Ebbe Carlsson-affären visade det sig att åsidosättandet av rättsstaten inte alls motsvarade sitt syfte, snarare tvärtom.

Generalklausuler och myndighetsmissbruk

Sedan mitten av 1970-talet har vi fått en ny företeelse i lagstiftningen: *generalklausuler utan innehåll*. Med den typen av lagar kan domstolarna inte längre ge något bra skydd mot det maktmissbruk som förekommer från olika myndigheter. Lagen är dessutom skriven så att myndigheterna inte *kan* överskrida sina befogenheter. Det enda domstolen kan göra är att ersätta myndighetens tyckande med eget tyckande. Därmed försvinner också det rättsliga skyddet mot myndighetsmissbruk.

Skydd mot godtycke säkras bäst genom klara lagregler som ger så litet utrymme som möjligt för personliga värde-

ringar hos beslutsfattarna. Framför allt gäller det sådana lagregler som gör ett visst beteende straffbart eller som ger myndigheter makt att ingripa mot den enskilde på ett för honom eller henne särskilt kännbart sätt.

Rättsstatens innebörd

Ordet rättsstat används ofta som ett slagord, men det utesluter inte att det också kan ges ett bestämt innehåll, skriver hon. Det bygger på en urgammal idé: att makten måste iakttä vissa spelregler för att dess krav på efterlevnad skall kunna försvaras moraliskt. Denna tanke kom i vårt land till uttryck i den gamla svenska landskapslagens kungaed. Syftet var alltså att skydda den enskilde mot övergrepp från den styrande maktens sida. Den instiftades i 1809 års regeringsform, och levde kvar ända fram till 1975.

Rättsstaten grundas på vissa principer och förverkligas genom institutioner, procedurer och handlingsregler. Formella krav på en rättsstat är rättssäkerhet och maktindelning.

Rättssäkerhet betyder att maktutövningen inte får vara godtycklig utan skall utövas sakligt och opartiskt; medborgarna skall kunna förutse de rättsliga följderna av sina handlingar. I rättssäkerhet ligger också principen om allas likhet inför lagen.

I boken *Rättsstaten Åter!* utgick hon från vissa grundtankar när hon hävdade att Sverige med den utgångspunkten inte längre förtjänar att kallas en rättsstat. Hon motiverade det med följande punkter. Medborgerliga fri – och rättigheter tolkas så snävt att de inte utgör hinder för en totalitär utveckling. Lagstiftningen har

tillförts generalklausuler som öppnar för godtyckligt tvång.

Likhet inför lagen uppfattas av jurister som ett till intet förpliktande slagord. Myndigheter tillåts ”döma” medborgare utan lagstöd och utan rättegång. Politikerna har förlorat respekten för rätten. Byråkraterna kan ostraffat utsätta medborgare för rättsövergrepp. Vägen tillbaka till rättsstaten förutsätter att politikerna tänker om, anser hon.

Svårt utkräva ansvar vid tjänstefel

På en punkt har hon faktiskt blivit bönhörd: byråkratins ansvar för tjänstefel återinfördes 1989. Men enligt min mening så är det fortfarande mycket svårt att utkräva straff för byråkrater som felar.

När det gäller skattemyndigheten känner jag till flera fall där domstolen inte ens tar upp dessa fall på ett korrekt sätt. Det betyder att Länsrätten inte ens bryr sig om att pröva målen, utan hänvisar direkt till kammarrätten, som friar Skattemyndigheten från allt ansvar, utan att ens sätta sig in i ärendet. När målet till slut hamnar i Regeringsrätten, beviljas inte prövningstillstånd.

Räddningen för att få tillbaka rättssäkerheten i vårt land är enligt min uppfattning att Sverige får en Författningsdomstol och att EG-domstolen och Europadomstolen fortsätter att pröva tillräckligt många fall från Sverige, som visar hur landet brister i den rättssäkerhet som varje land bör sträva efter. ♦

Mats Lönnerblad
vice ordförande

Verksamheten 2008

Inför stämman presenterar styrelsen här sin årsredovisning för verksamhetsåret 2008.

Ordinarie stämma

Tisdagen den 6 maj 2008 hölls stämma på Berns salonger i Stockholm. En större punkt på dagordningen var stadgeöversyn, där styrelsens förslag godkändes i enighet.

Styrelsen fick förnyat förtroende och har haft följande sammansättning:

Dick Erixon (ordförande), **Mats Lönerblad** (vice ordförande), **Margareta Hedelius**, **Lennart Hane**, **Thomas Persson**, **Staffan Åkerlund** och **Sture Åström**.

Till revisorer valdes **Erik Björn-Rasmussen** och **Carl Holm**.

Till valberedning valdes **Matts Göransson** (sammanställande), **Jan Leijonhird** och **Anita Enflo**.

Seminarium om äganderätten

Ägandeseminarium genomfördes i samband med stämman i Berns salonger i maj. **Waldemar Ingdal**, vd vid tanke-smedjan Eudoxa, gjorde en internationell utblick och beskriver äganderättens betydelse för tillväxt i u-länderna och i väst. Som svenska partner bakom International Property Rights Index kan Eudoxa visa hur starkare lagskydd för äganderätter ökar välbefindandet.

Lars-Ola Hull, europarättsjurist med erfarenhet av domstolsprocesser, redogjorde för hur illa till äganderätten sitter i Sverige. Ett aktuellt exempel är Riksan-

tikvarieämbetets förslag om hur den europeiska landskapskonventionen ska tillämpas. Resultatet kan bli att staten i än större utsträckning tar makten från markägarna över hur fastigheter och mark disponeras—utan kompensation.

Tidskriften Medborgarrätt

Utgivningen av medlemsorganet fortsätter med fyra nummer per år.

Rapportserien

I november utgavs rapporten *Statlig opinionsbildning är diskriminerande* författad av Dick Erixon.

Rapporten granskar opinionsbildningen ur ett konstitutionellt perspektiv. När myndigheter ingriper i samhällsdebatten på ena sidan av en argumentation betyder det att man missgynnar andra ståndpunkter. Därmed blir den fria åsiktsbildningen snedvriden på ett sätt som undergräver demokratin.

Hemsida mrr.se

Webbplatsen www.mrr.se har successivt uppdaterats med aktuell information. Dessutom byggs successivt ett e-arkiv upp med äldre artiklar, intervjuer och texter av Gustaf Petrén m fl. Antalet besök på webbplatsens förstasida uppgick till omkring 3.600 under 2008.

Bloggen Medborgarrätt

På medborgarratt.wordpress.com publicerar styrelsen kontinuerligt information om nyheter och debattartiklar samt inbju-

der medlemmar till diskussioner i kommentarfältet. Under året har antalet publicerade inlägg uppgått till 60 st. Bloggen har haft drygt 9.700 besök under året.

Namninsamling om författningsdomstol

Under hösten startades en ny webbplats för namninsamling till förmån för införande av författningsdomstol i Sverige: www.forfattningsdomstol.se. Fram till årsskiftet hade 2.305 personer skrivit på. Styrelsen kommer att i samband med att grundlagsutredningens förslag behandlas överlämna namninsamlingen till Riksdagen.

Debattartiklar i pressen

Debattartiklar författade av styrelseledamöter i olika angelägna ämnen har publicerats enligt följande: **Rättsväsendets kultur måste ändras** i *Helsingborgs Dagblad* (13/1), **Justitieombudsmannens maktlöshet** i *SVT Opinion* (25/2), **Grundlagsändring 1974 gav majoritetens diktatur** i *Upsala Nya Tidning* (26/3), **Att missuppfatta författningsdomstolen** i *Helsingborgs Dagblad* (31/3), **Grundlagen ska skydda medborgarna** i *Helsingborgs Dagblad* (26/5, med repliker 2/6 och 8/6), **Dagens JO ett hot mot rättsstaten** i *Expressen* (11/7), **Tjänstemannaansvaret är avskaffat** i *Helsingborgs Dagblad* (6/8, med replik 24/8), **Fyraåriga statsministerdiktaturer?** i *Dagens Juridik* (3/10), **Statlig opinionsbildning är diskriminerande** i *Sydsvenska Dagbladet* (7/11, replik från Skatteverket 13/11), **Karriärdomare istället för rättssäkerhet** i *Expressen* (25/12).

Paneldebatt

Under Frihetsveckan i Stockholm, 6 mars, medverkade Medborgarrättsrörel-

sens ordförande i debatt med två ledamöter ur Riksdagens Konstitutionsutskott om medborgarnas rätt och frihet.

Uppvaktning av Grundlagsutredningen

Representanter ur styrelsen uppvaktade 5 februari Grundlagsutredningen, i form av ledamoten och hovrättspresidenten Johan Hirschfeldt och kansliledningens, för att framföra konkreta krav på den översyn som utredningen genomförde och presenterade mot slutet av året.

Medlemsantalet

Vid 2008 års slut fanns 191 betalande medlemmar, vilket kan jämföras med 176 betalande vid förra årets utgång.

Styrelsemöten

Styrelsen har haft fem protokollförda sammanträden: 26 februari, 7 april, 27 maj, 2 september och 5 november.

Slutord

När det gäller integritet och medborgerliga fri- och rättigheter har detta år i hög grad präglats av debatten kring FRA och signalspaning. Tyvärr har det handlat mer om för och emot signalspaning som sådan, än om hur en konstitutionell balans kan skapas mellan medborgarnas rätt till integritet och rikets säkerhet.

Vi hoppas att 2009 ska ge möjlighet att diskutera hur statens makt kan begränsas och kontrolleras genom förstärkt maktindelning i svensk grundlag. Inte minst i samband med att Grundlagsutredningens förslag ska hanteras av regeringskansli, remissbehandlas och sedan läggas på Riksdagens bord för ett första beslut innan nästa riksdagsval. ♦

STYRELSEN

Stadgarna lyder som följer

Medborgarrättsrörelsens stadgar antogs vid konstituerande stämma den 9 november 1974. De reviderades senast på ordinarie stämma 6 maj 2008.

§ 1 Ändamål

Medborgarrättsrörelsens ändamål är att stärka medborgarnas frihet och rättssäkerhet genom folkstyre vars författning bygger på maktodelningslärans principer. Medborgarrättsrörelsen, MRR, är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell förening.

§ 2 Medlemskap

Medlem kan varje enskild person bli som vill stödja rörelsens syfte. Medlemsavgift gäller innevarande verksamhetsår.

Medlem som motar betar föreningens ändamål kan uteslutas av styrelsen.

Skriftlig överklagan kan ske till stämman, som behandlar den enligt reglerna för motioner.

§ 3 Stämma

Stämman är föreningens högsta beslutande organ och hålls med medlemmarna varje år före maj månads utgång, utlyst av styrelsen.

Rösträtt, yttranderätt, förslagsrätt och närvarorätt tillkommer medlemmar som betalt medlemsavgift senast sista mars

innevarande kalenderår, om stämman inte beslutar annorlunda i punkt 4.

Medlem får genom skriftlig fullmakt företräda högst en annan medlem.

Kallelse ska utfärdas senast 14 dagar före stämman och annonseras i föreningens tidning, på föreningens hemsida eller annat sätt som styrelsen beslutar.

Stämmans föredragningslista ska innehålla följande ärenden:

1. Stämmans öppnande
 2. Val av stämмоordförande och -sekreterare samt en justerare jämte stämмоordföranden
 3. Kallelsens godkännande
 4. Fastställande av röstlängd
 5. Styrelsens årsredovisning
 6. Revisorernas berättelse
 7. Fastställande av resultat- och balansräkning.
 8. Styrelsens ansvarsfrihet
 9. Val av ordförande (jämna år)
 10. Fastställande av antal styrelseledamöter
 11. Val av styrelseledamöter
 12. Val av två revisorer
 13. Val av valberedning
 14. Styrelsens förslag och stadgeenligt inkomna motioner
 15. Anmälningssärenden
 16. Stämmans avslutande
- Beslut får endast fattas i sakärenden som är förberedda av styrelsen.
- Beslut fattas med enkel majoritet, om annat inte är föreskrivet. Vid personval skall sluten omröstning ske.

Motion till stämman skall inlämnas skriftligen till styrelsen av medlem senast den sista februari.

Extra stämma hålles när styrelsen så beslutar, om revisorerna så påkallar eller minst 10 procent av medlemmarna begär det. Styrelsen kallar till extra stämma att hållas inom 60 dagar från det att framställan gjorts. Vid extra stämma utgår punkterna 5-13 ovan.

§ 4 Styrelse

Styrelsen består av ordförande och 4-6 ledamöter.

Ordföranden och två ledamöter väljs av stämman under jämna år för en mandatperiod om två år. Övriga 2-4 ledamöter väljs av stämman under ojämna år till en mandatperiod på två år.

Styrelsen kan inom sig utse vice ordförande och på annat sätt fördela styrelsearbetet.

Styrelsen är beslutsför när minst halva antalet ledamöter är närvarande.

Föreningens firma tecknas, förutom av styrelsen, av den eller dem som styrelsen utser därtill.

Föreningens räkenskapsår är kalenderår.

Räkenskaper och andra handlingar skall senast den sista februari ställas till revisorernas förfogande.

Styrelsen har sitt säte i Stockholm.

§ 5 Revisorer

Stämman utser två revisorer och kan utse suppleanter för dessa. Revisorerna skall under mars månad avge revisionsberättelse.

§ 6 Valberedning

Styrelse- och revisorsval skall förberedas av en valberedning om högst tre personer, utsedda av stämman för ett år i taget.

Valberedningen avger sitt förslag i tid så att det kan delges medlemmarna i samband med kallelse till stämman.

§ 7 Stadgeändring

Ändring av föreningens stadgar sker antingen genom likalydande beslut av två på varandra följande stämmor med enkel majoritet, varav en ordinarie, eller genom beslut av en ordinarie stämma i enighet.

Upplösning av föreningen beslutas enligt samma regler som stadgeändring. Vid upplösning skall kvarvarande tillgångar överlämnas till organisation som till sitt ändamål liknar föreningens.

Dessa stadgar antogs i enhällighet på Medborgarrättsrörelsens stämma 6 maj 2008. ♦